

**“Despre robustete si
rezilienta”**

Daniel Daianu

Bucuresti, 2 Iunie 2016

Cuprins

- Lectii ale crizei in UE, in euroarie
- Romania si convergenta structurala
- Protejarea echilibrelor economice
- Nevoia de robustete/rezilianta

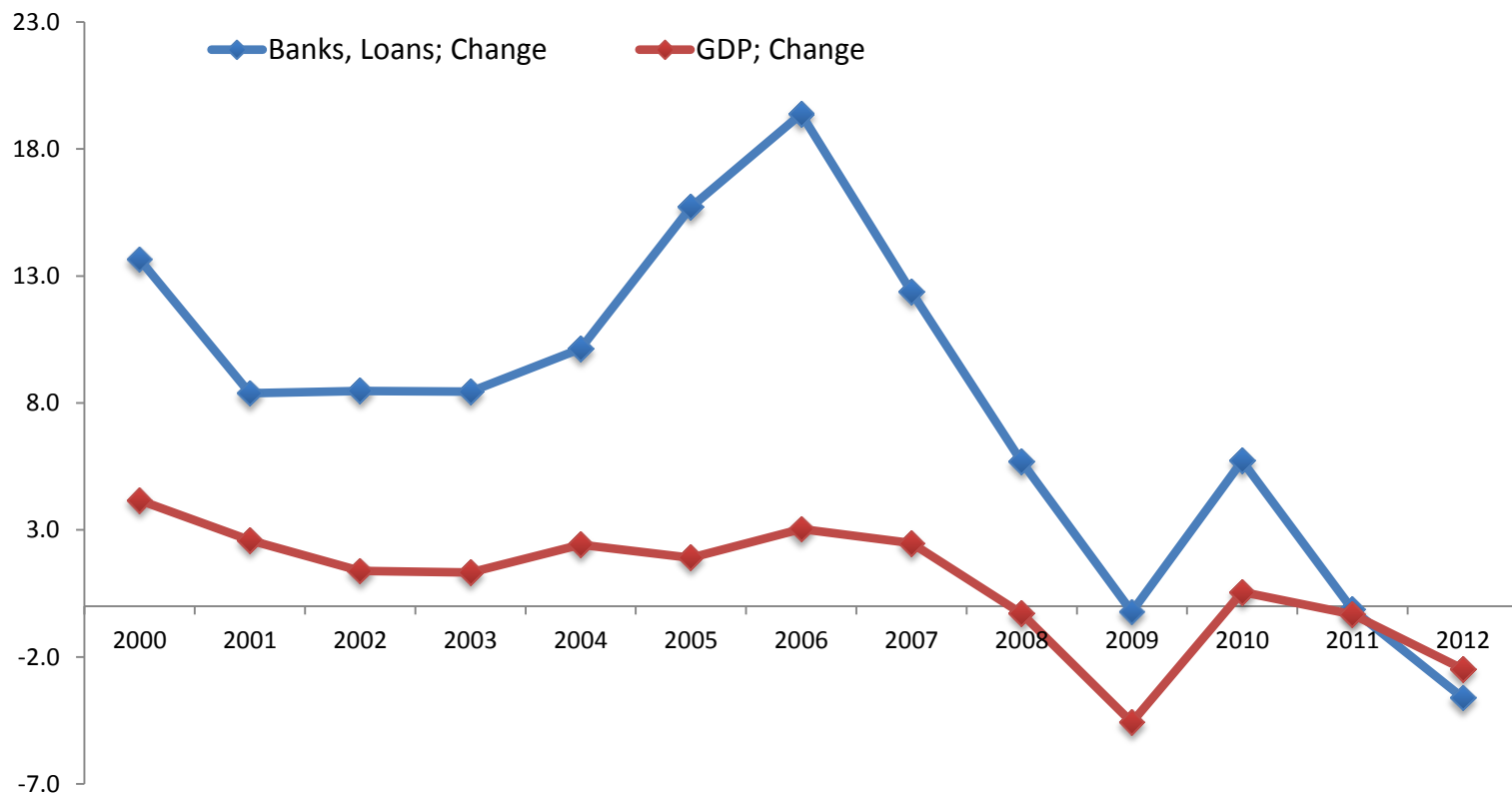
1. Lectii ale crizei euroariei

- Euroaria nu este an “***optimal currency area***” (mobilitate de labor si capital; compatibilitati structurale/productie; cicluri economice, etc)
- **Divergenta** intre Nord si Sud dupa aparitia euro – un “*Dutch disease*” (periferia a imprumutat foarte ieftin)...**eterogenitatea**
- O arie monetara comuna ***are nevoie de aranjamente fiscale ce inseamna nu numai disciplina fiscala*** (raportul McDougall (1977) cerea un buget de 5-6% din PIB-ul cumulat)

1. Lectii ale crizei euroarierii (2)

- Este nevoie de mecanisme pentru amortizarea ***socurilor asimetrice***
- Regulile din euroarie au favorizat o alocare deficitara a resurselor, “boom and bust”; relatia cu “*ciclul financiar*”
- Deficite externe mari au fost provocate in larga masura de indatorarea sectorului privat (Spania, Irlanda, Portugalia, etc)

Grafic 1: Credit and economic growth –Spain, Portugal, Italy, Greece, Cyprus

Surse: statistici nationale si international si calcule proprii

1. Lectii ale crizei euroarariei (3)

- Euroaria: design incomplet – mai rigida decat etalonul aur (*gold standard*)/B. Eichengreen
- “devalorizarile interne” costa social si politic
- Handicap: integrare politica redusa
- “***policy space***” este esential pentru o economie mai putin competitiva (mai ales cand nu exista o uniune monetara veritabila)

2. Romania si Euroaria (1)

- Deficit de intelegere; teza ca ajung criteriile de la Maastricht (nominale) este incorecta
- Euroaria din perspectiva strict geopolitica ar ignora lectiile crizei
- Tarile baltice nu sunt relevante, ci Polonia, Cehia, Ungaria (marime, complexitate)
- Date de aderare fara a fi definit un program de convergenta (foaie de parcurs)
- Fisa de parcurs nu se rezuma la km autostrada

2. Romania si Euroaria (2)

- Problema credibilitatii (acasa si in exterior)
- Credibilitatea priveste a/ pregatirea economiei si b/ data tinta a aderarii
- Nici 2019 nu este credibil
- Sa intelegem ce se intampla in euroarie (chestiunea economica): ***criza euroariei***
- Euroaria nu este “spital” (dincolo de faptul ca are hibe mari de design...)

3. Romania si euroaria (3)

- Aderarea, ancora pentru politici coerente? **Da, dar cum o spui conteaza** (sa nu tot sugeram neputinta in constructia de politici...)
- **Reformele structurale in Romania sunt necesare in sine**, nu de dragul euroariei.
- Aderarea la euroarie ar incununa un proces de integrare. Dar aderarea nu trebuia facuta oricum...si **euroaria trebuie sa fie altceva!**

3. Romania si Euroaria (4)

- Intrarea in euroarie cere: a/ pregatirea economiei – convergenta OCA; b/ reforma UEM (euroariei)
- **Sa nu stricam macro** (controverse recente si vechi)
- Mediu extern cu mari incertitudini
- Catching up mai lent –alt model de crestere?
- **Cresterea potentiala cere investitii in infrastructura** (nu “rockett-science”) si **educatie**; de la 3% la 5% (7% cum spun unii este fantezie); marea problema a productivitatii (suntem la 50% din media UE)
- Avem nevoie de **ROBUSTETE** (convergenta OCA)

3. Romania si euroaria: protejarea echilibrelor (5)

- Cresterea economiei depinde de **investitii, progres tehnic, alocare buna a resurselor**
- Anomalie sa dublezi deficite bugetare cand economia creste (2016) prin masuri cu efecte permanente (dar **exodul de capital uman** este o mare problema!); reforma salarizarii...
- Deficitul structural urca la 2,9% din PIB in 2016 (mult peste MTO); prag de 45% pt dat. publica
- **Nu consumul rezolva imbalanta in distributia PIB: 31,5% munca fata de 55% capital**

4. Robustetea

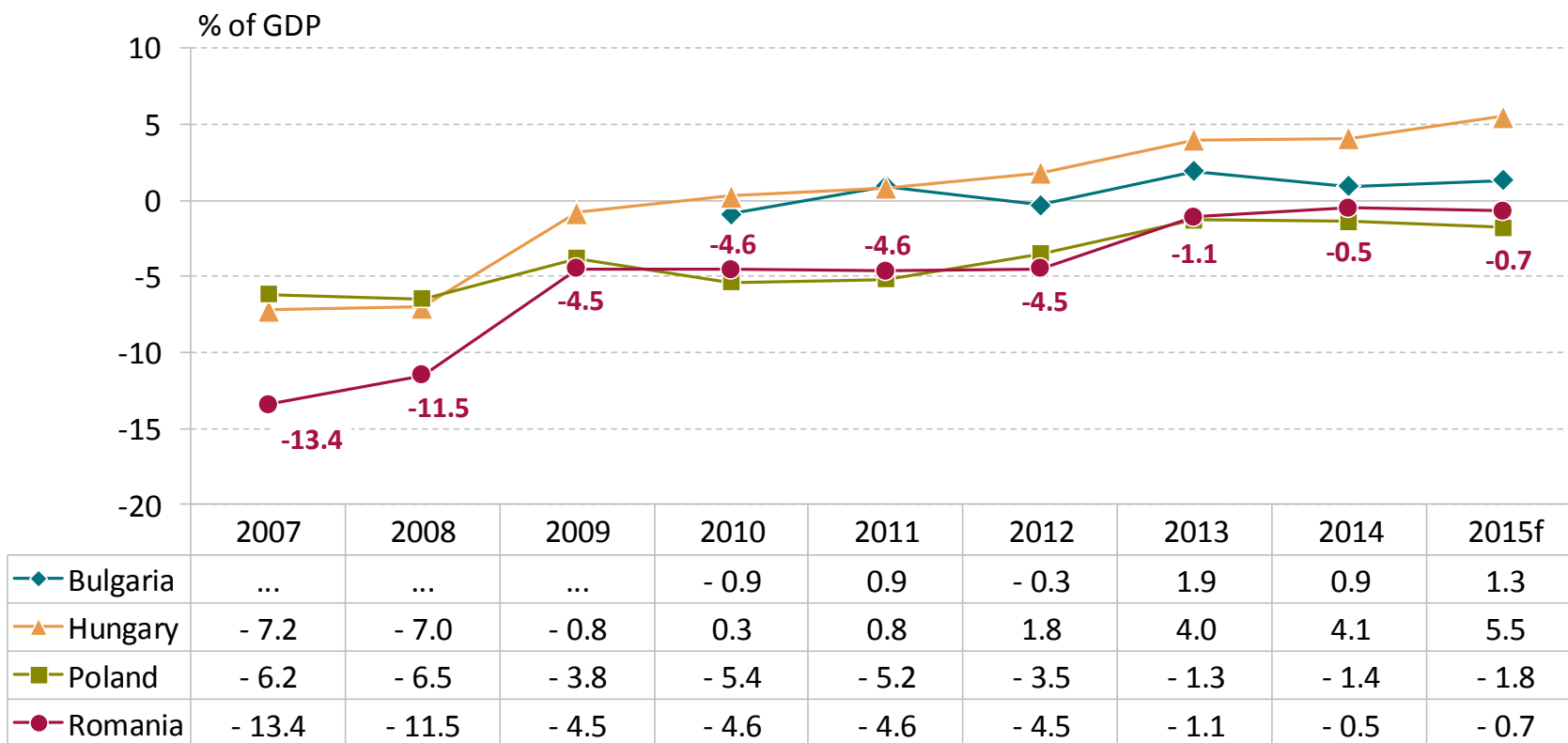
- Traim **vremuri foarte dificile**
- **Ghem de crize** (financiara, euroarie, imigranti)
- Politicile neconventionale ale bancilor centrale
- **“Prima” pe echilibre si acumulare rezerve**
(bani negri pentru vremuri tulburi)
- ***Middle income trap***
- **Nou model de crestere (bazat si pe resurse interne; noi avantaje competitive; educatie)**

4. Romania: repere de judecată robustetea (1)

- **Institutiile slabe(-)** și **corupție endemică (--)**
- **Venit/loc (-)**; averea oamenilor (-), deși PIB/loc a crescut față de media UE (cca 54% la PPP)
- **Dezechilibre** considerabil reduse (+)
- **Datoria publică** sub pragul de primejdie (pentru EEEs un prag critic de 50% din PIB); diverse estimări plasează pragul pentru România la sub 45% din PIB) (+, dar...)
- **Datoria externă (+)**

Romanian economy: major correction of the current account deficit

The Correction of the Current Account Imbalance

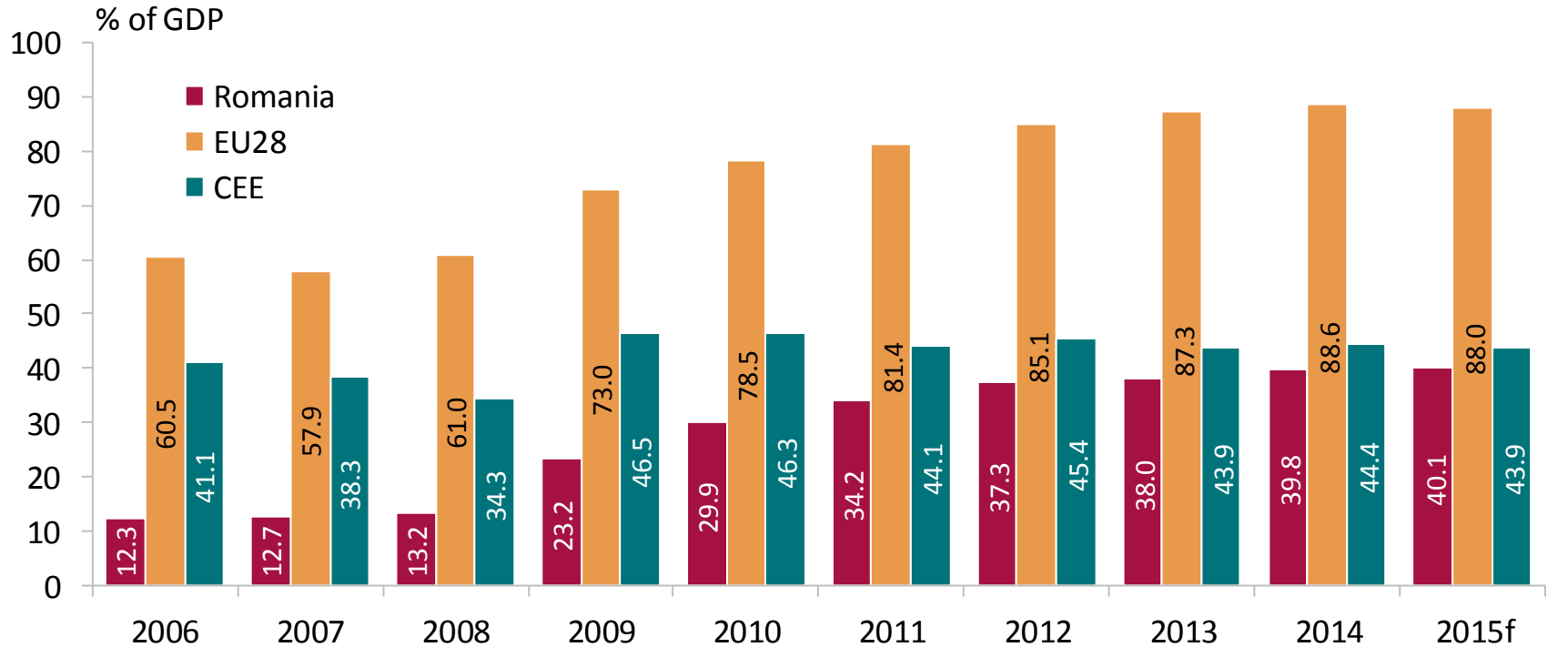

f) forecast

Source: Eurostat, National Bank of Romania, 2015-2016: European Commission (AMECO)

Romanian economy: public debt is hovering around 40 % of GDP

General Government Consolidated Gross Debt

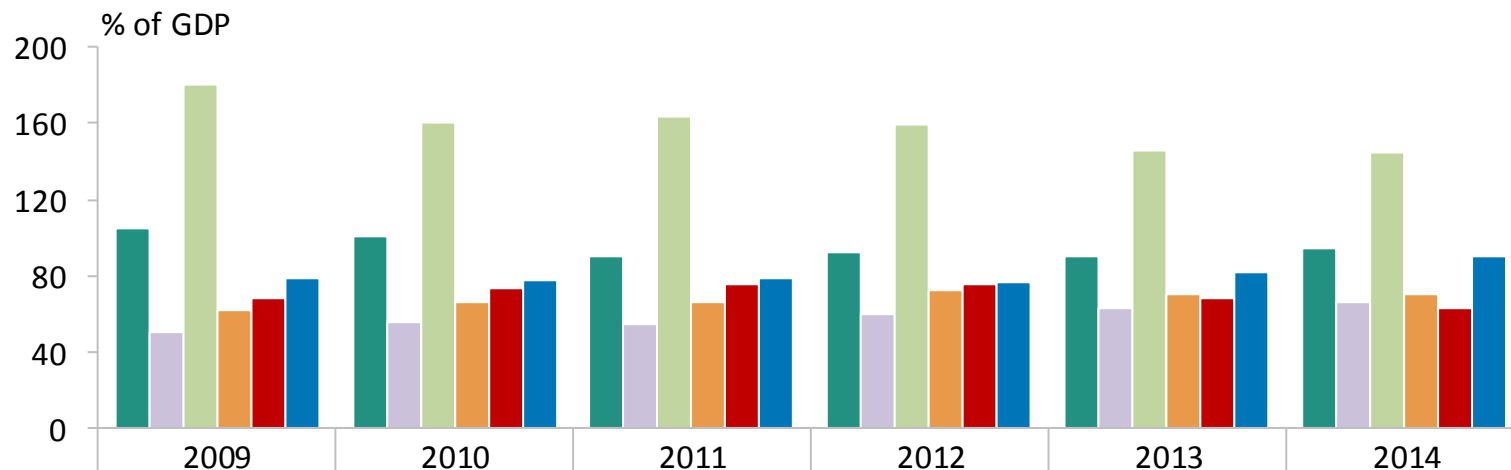

f) forecast

Source: European Commission (AMECO), own calculations (Bulgaria, Croatia, Hungary, Latvia, Lithuania, Former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro, Poland, Romania, Serbia, Turkey)

Romanian economy: gross external debt at the low end in the region

Gross External Debt

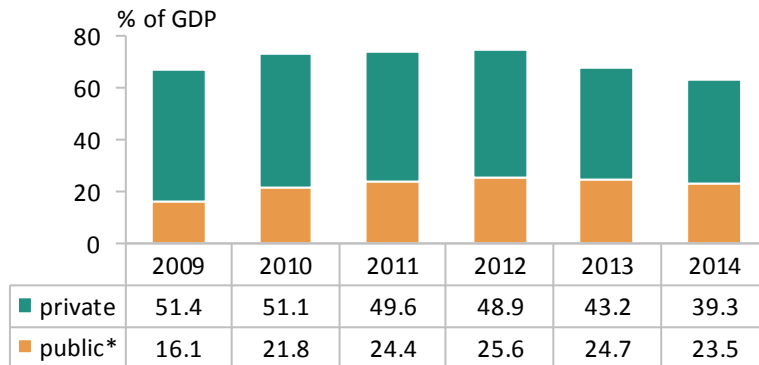
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
■ Bulgaria	104.8	100.7	90.5	92.1	90.0	94.7
■ Czech Republic	49.8	55.2	54.8	60.2	63.4	66.5
■ Hungary*	180.6	160.7	163.8	159.1	146.2	145.0
■ Poland	61.8	66.3	66.4	72.0	70.2	70.1
■ Romania	68.4	73.9	75.0	75.4	68.0	62.9
■ Slovakia	78.6	77.7	78.8	76.0	82.1	90.1

*) including SPE's.

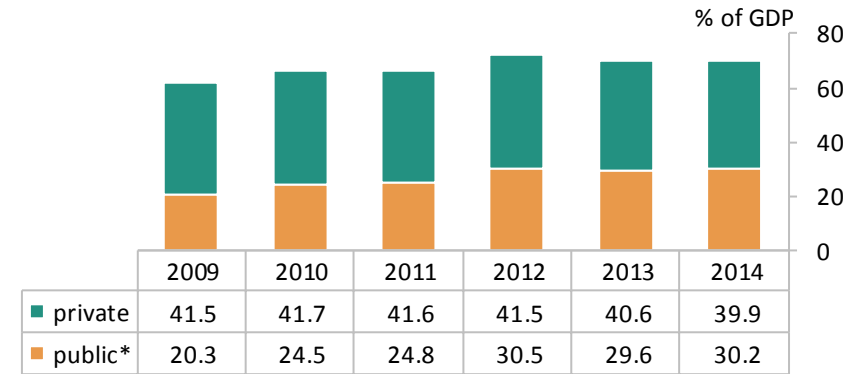
Source: Eurostat, national central banks, own calculations

Romanian economy, external debt: public vs. private sector

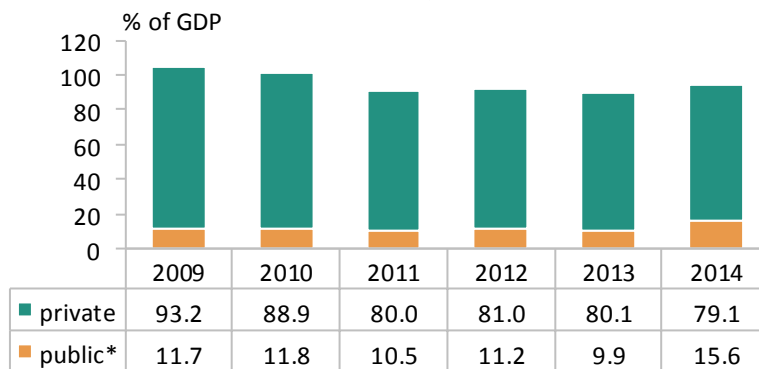
Romania

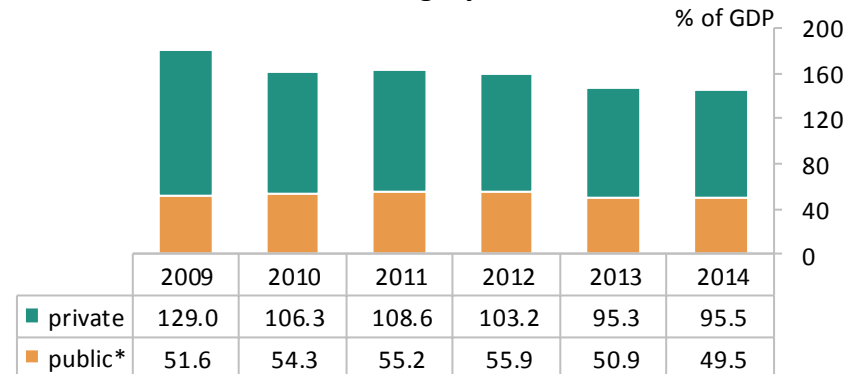
Poland

Bulgaria

Hungary**

*) including monetary authority

***) including SPE's

Source: Eurostat, national central banks, own calculations

4. Robustatea – repere (2)

- **Politici contra-ciclice (-)**
- **Productivitate:** 50% din media UE (+,-); pericolul “middle income trap”
- **alocarea resurselor (tradables) (+,-)**
- **Euroizare(-,+)**
- ***Policy ownership* (-)**
- **Capital autohton** in sectoare strategice (-)

4. Robustatea – repere (3)

- **Rezerve la BNR (+)**
- **Venituri fiscale (-)**
- **Capacitatea de a mobiliza rezerve/resurse in momente dificile (-)**
- **Dimensiunea economiei (-)**
- **Diversificarea economiei (?)**
- **Dependentă de alte economii (-)**

4. Robustetea -- repere (4)

- **Dependenta import marfuri strategice (?)**
- **Sanatate si educatie (ca investitii; stoparea exodului si deteriorarii capitalului uman) (-, -)**
- **Pasive ascunse (sistem pensii,alte datorii, -)**
- **Infrastructura (-)**
- **Asezarea geografica (-)**
- **Aliante strategice (+)**

5. Strategie de Dezvoltare (SD, 1)

- **Evitarea de clisee si hipersimplificari.** Nu se rezuma la teze de bun simt economic gen trebuie sa acumulam capital, sa sprijinim educatia si cercetarea, sa reformam administratia publica, etc.
- **Dezvoltarea reclama o modificare de cultura institutionala,** care sa ajute si lupta impotriva coruptiei, grija fata de resursele publice.
- SD inseamna **sa folosesti si sa invingi pietele**

SD (2)

- Sa combine **macro cu reformele structurale** (reforma salarizarii...) Politicile publice trebuie sa apere stabilitatea economica.
- **Nu este usor sa faci o SD in conditiile globalizarii**, deschiderii cvasi-totale a economiei, apartenentei la UE –
- Intervin **viziuni, filosofii economice diferite:** Piata ca factotum vs interventia ubicua a statului in economie.

SD (3)

- **In UE, efecte de aglomerare si asimetrii puternice favorizeaza organizatiile, firmele, statele mai puternice.** Rezulta un sindrom de reafirmare a intereselor nationale
- **Slabiciunea capitalului autohton;** sectoare cheie dominate de grupuri internationale. SD sa aiba in vedere aceasta situatie.
- Nu poate fi in afara unei realitati sociale si politice; **SD nu poate fi decretata**

SD (4)

- “**Economia politica**” a reformelor, care afecteaza interese statornicite
- Primejdia de a lovi elaborarea Strategiei prin zgomot si propaganda electorale
- Un “***Pact pentru Dezvoltare***”: prioritati investitionale, infrastructura de baza, educatia si sanatatea, dezvoltarea spatiului rural, combaterea evaziunii fiscale si risipei banului public, capitalul autohton, demografie, etc

SD (5)

- **Probleme ignorate de cercurile de afaceri: abuzuri de pozitii dominante pe piete (inclusiv in industria farma), practici rele (inclusiv in domeniul utilitatilor publice si banci), finantare (o banca de dezvoltare si capitalizarea CEC), evaziune fiscala si evitare de plata a impozitelor (preturi de transfer), concurenta neloiala, protectia mediului, avantaje comparative, salarii**
-

SD (6)

- **Legata organic de foaia de parcurs privind aderarea Romaniei la euroarie. SD implica convergenta cu economii avansate. Dar SD trece dincolo de ce inseamna o foaie de parcurs.** Fiindca, oricat am fi de atasati de loiali Proiectului European, nu stim ce va fi peste, sa zicem, zece ani. Romania este intr-o alta logica de dainuire.

Concluzie

- **Uniunea in mare impas**
- **Reformarea UEM (2015-2025, Raportul) ar merge in tandem cu un program de intarire structurala a economiei (convergenta OCA)**
- **Este necesar un program de convergenta (foaie de parcurs) --SD**
- **Cresterea robustetei economiei este esentiala**
- **Vremuri foarte dificile**

VA MULTUMESC